

אליהו אריק בוקובזה, מצייר זהות יהודית מפוצלת

במסגרת התערוכה "UNITED COLORS OF JUDAICA" שנפתחת ב"מוזאון העם היהודי" בתל אביב,

מציג האמן הישראלי ממוצא תוניסאי יליד פריס, אליהו אריק בוקובזה, עבודות שעוסקות בעבר ובהווה, בישן ובחדש, באנכרוניסטי ובעכשווי, במזרחי ובמערבי. עבור ISRAPRESS, הצייר מספר על עבודתו שעוסקת בשאלות זהות בזיקה לעדתיות, דת, תרבות ולאום.

(מראיינת נעמי גרינברג עבור ISRAPRESS)

ש: לאחר לימודי רוקחות, מדוע עברת לעסוק באמנות?

ת: למעשה אתה נולד אמן. תמיד ציירתי והייתי קרוב לעולם האמנות, אולם לא חשבתי לעסוק בזה כמקצוע. כמו כל בן לאם יהודייה יכולתי לבחור בין להיות רופא או עו"ד. אני בחרתי רוקחות, ובמקביל המשכתי לעסוק באמנות כתחביב. ב-1989 פורסם על השער של מגזין "בנין דיור" ציור שציירתי לתלות בדירה שלי, במפתיע קיבלתי הרבה הצעות לרכוש את הציור. בגיל 32 החלטתי להירשם ללימודי אמנות בבית הספר קלישר בת"א, שנסגר מאז. במשך כעשור לאחר שסיימתי לימודים פעלתי בשני התחומים, רוקחות ואמנות, במקביל. מזה 5 שנים אני מקדיש את כל זמני לציור.

ש: איך אתה מגדיר את הסגנון שלך?

ת: הרעיון הוא שיהיה לך סגנון משלך. אני איני משייך עצמי לאף אסכולה. אולם יש לי הקשרים לאמנות נאיבית, לציירים כמו הנרי רוסו, מאטיס, וציירים ישראלים מתחילת המאה ה-20 כמו נחום גוטמן ורובין. למעשה אני משתמש במאפיינים של האמנות הנאיבית (צבעוניות ואטרקטיביות) על מנת לעסוק בתכנים שהאמנות הנאיבית אינה עוסקת בהם, ולרוב בהיבט ביקורתי. זהו מהלך של אמנות עכשווית.

ש: הציורים שלך מאד צבעוניים. מה מסמל עבורך השימוש בצבע?

ת: אנו חיים בסביבה רווית דימויים. (פרסומות, טלוויזיה). האמן צריך להילחם על המבט, על תשומת הלב. לצורך כך אני משתמש בטקטיקות שונות, הצבעוניות היא אחת מהן.

ש: באילו טכניקות אתה משתמש?

ת: תלוי במקרים. בעקרון אני אוהב לשלב טכניקות מסורתיות (שמן על בד, אקווארל) עם טכניקות יותר חדישות (אקריליק ומחשב) ולרוב באותה עבודה עצמה: דיו ואקווארל, שמן מעל אקריליק, אני משתמש בניואנסים השונים שיש לכל טכניקה להציע. בתערוכה הנוכחית עשיתי שימוש רב גם בהדפס דיגיטלי.

ש: במה עוסקים הציורים שלך?

ת: אני מגדיר את העבודות בתערוכה הזו כקשורות בהווה היהודי, בחינה של הזהות היהודית בהקשר הרב-תרבותי. לרוב, העבודות שלי מרובדות, מורכבות כמו בחיים. דימוי אחד יכול להסוות יותר ממשמעות אחת, קצת כמו משחק. אני מציע לצופה יותר מנרטיב אחד, בדרך זו, אני יכול לטפל בתכנים בשפה שהיא ישירה פחות מהמילה הכתובה. שפה שמאפשרת משמעות אמביוולנטית. בכך אני מנסה לנהל את הניגודים שמרכיבים את זהותי. זהו נושא שחוזר בהרבה מעבודותיי.

ש: מהי בעינך המשמעות של התערוכה UNITED COLORS OF JUDAICA?

ת: התערוכה נוצרה במיוחד עבור מוזאון העם היהודי בבית התפוצות. זוהי עבודה מוזמנת. תערוכות עבר שלי עסקו בזהות, בקשר שלי לארץ, בסכסוך הישראלי-פלסטיני. בתערוכה הזו המהלך הוא לשאול תכנים עיקריים לבית התפוצות, כדוגמת העיסוק בגנאולוגיה, במשפחה הגדולה של העם היהודי ודרכם לעסוק גם בנושאים של גזענות, פוליטיקה, מגדר, הגירה – נושאים בעלי ענין אוניברסלי ולא רק יהודי.

ש: כיצד אתה מגדיר את הזהות שלך?

ת: היהדות עבורי היא חלק מהמורשת התרבותית שלי, אחד ממרכיבי הזהות, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בתעודת הזהות שלי: "אליהו" הוא המרכיב היהודי, "ERIC" הוא המרכיב הצרפתי, ו-"בוקובזה" הוא המרכיב ה"מזרחי". הזהות שלי היא רב תרבותית: פרנקופילית וישראלית, יהודית וגם חילונית שמאלנית ופציפיסטית. אני חי בתרבות שמרכיבים ישראלים (אמריקאים באופיים) צרפתיים ומזרחיים חולקים בה את אותו המעמד, ללא היררכיה או העדפה. אני מנסה ליצר חיבור הרמוני בין כל החלקים האלה שלא תמיד מסוגלים "להחזיק" יחד. אני מנסה לכלול את כולם ולא להתכחש לאף אחד מהם.

התערוכה UNITED COLORS OF JUDAICA פתוחה לקהל מ-17 ביולי 2015 ועד 29 בינואר 2016 בבית התפוצות בתל אביב.